

Bevrijd!

Gods KRACHT
in jouw zwakheid

BETH MOORE

Inleiding

Een tijdje terug had ik een ‘meet-and-greet’, zoals mijn uitgever het noemde. We hadden net een bijbelstudie opgenomen in de studio en nu stonden de ruim honderdvijftig aanwezigen voor mij in de rij. Hun gelach en bemoedigende getuigenissen vulden de zaal en mijn hart. Maar toen ik de laatste in de rij omhelsde, tolde mijn hoofd van alle persoonlijke verhalen die me waren toevertrouwd. Zo was er een vrouw die onlangs haar dochter van tweeëntwintig was verloren bij een auto-ongeluk. De vrouw na haar had nog maar kort geleden aan het graf van haar driejarige kind gestaan. Daarachter stond een prachtige vrouw met een kleurrijke sjaal om, waarmee ze de sporen die de – inmiddels uitgezaaide – borstkanker had achtergelaten probeerde te bedekken. Ze had haar zus bij zich, die worstelde met verbitterdheid. Even later omhelsde ik iemand met een eetstoornis en daarna de vrouw van een predikant die net een beroep had ontvangen van een andere gemeente.

Nog weer iemand anders gaf me een papiertje en fluis-terde: ‘Lees het maar gewoon, maar niet hier!’ Op het briefje stond de vraag of ik wilde bidden dat ze bevrijd mocht worden van een hardnekkige verslaving.

In het vliegtuig op weg naar huis staarde ik naar buiten en vouwde de brieven open op mijn schoot om ze aan God te laten zien, alsof Hij ze op grote hoogte beter zou kunnen lezen. Ik vertelde Hem wat ik jou nu ook vertel: mensen lijden. Hij wist het al. En jij denk ik ook.

Het leven kan soms ondraaglijk zijn. Vernietigend zelfs. We kunnen met zoveel zorgen overladen worden, dat we zonder het te merken steeds verder wegzakken in een put van wanhoop. Soms maken we zoiets ergs mee dat we denken er nooit meer bovenop te komen. Of we maken er zo’n potje van dat we denken dat God ons liever niet meer ziet. Maar als we lang genoeg naar de waarheid luisteren en we ons gevoel daar ook van weten te overtuigen, kunnen we er weer bovenop komen. We kunnen er zelfs beter uit komen, namelijk op een plek waar de lucht fris is, de vijand verslagen en het uitzicht fantastisch.

In 2007 schreef ik het boek *Get Out of That Pit* (‘Kom uit de put’).¹ Toen ik dat onlangs herlas, werd ik opnieuw geraakt door de woorden die ik schreef en ik bid met heel mijn hart dat ze die uitwerking ook op jou zullen hebben. Het boek dat je nu in handen hebt is niet zomaar een herziene versie van die oude boodschap. In elke periode van mijn leven leer ik weer iets nieuws en zie ik dingen vanuit een ander perspectief, terwijl de oude passie blijft bran-

den. Zoals het refrein van de oude Engelse hymne ‘There is a fountain filled with blood’ klinkt: ‘Dan zingt van liefde zonder peil, totdat ik sterf, mijn stem.’

Dat ikzelf bevrijd ben vind ik echter niet genoeg; ik wil dat jij ook vrij bent. Dat ikzelf Gods aanwezigheid ervaar vind ik niet genoeg; ik wil dat jij dat geweldige gevoel ook kent. Ik wil dat je de kracht kent van zijn Woord, dat iedere verslaving het hoofd biedt, iedere kwaal geneest en iedere put dempt. Ik wil dat je weet dat er een liefde is die beter is dan al het andere in het leven. Ik heb die liefde namelijk leren kennen. En ik zat toen enorm met mezelf in de knoop.

Ik weet nog goed dat ik voor het eerst een upgrade kreeg in het vliegtuig. Ik had die upgrade niet via het frequent-flyerprogramma bij elkaar gespaard of iets dergelijks, maar er was in de economyclass geen ruimte meer. Omdat ik in mijn eentje reisde, kreeg ik een stoel in de businessclass. De hele vlucht was ik als een kind zo blij. Ik bleef maar tegen iedereen zeggen: ‘Leuk hè? Echt ongelooflijk dat we hier zitten!’

De mensen om me heen vonden het niet zo ongelooflijk. Ze vonden me maar overdreven. Ik was lang niet zo kalm als zij. Iedere keer als de stewardess ons bediende, moest ik mezelf bedwingen haar niet te hulp te schieten. Ik heb haar denk ik wel duizendmaal bedankt. Toen we bijna op onze bestemming aankwamen, had de hele cabine schoon genoeg van me. Het duurde daarna heel lang voor ik weer een upgrade kreeg. Ik vermoed dat de luchtvaartmaatschappij een waarschuwing bij mijn naam had gezet.

Ik heb ook een upgrade gekregen uit de diepe put waar ik in zat. Ook die upgrade had ik niet zelf verdiend. Het is inmiddels al een heel aantal jaar geleden, maar ik denk er nog iedere dag aan.

In het licht van Gods geweldige genade ben ik maar een arme sloeber, en het enige wat ik kan doen met zijn overvloed is de ander dienen.

Mijn boodschap voor jou is: ik geloof dat God ook voor jou een reddingsvlucht heeft geregeld. Je krijgt een upgrade aangeboden! Je kunt echt gered worden. Ik zou het een voorrecht vinden om een tijdje je stewardess te mogen zijn. Ik heb deze reis eerder gemaakt. Het is een turbulente vlucht, maar de bestemming is het meer dan waard. Bedankt dat ik met je mee mag.

Veel liefs, Beth

1

Leven in de put

Een paar keer per jaar maken mijn man, onze twee honden en ik een roadtrip van een paar duizend kilometer, waarbij we verschillende staten doorkruisen. Wanneer je met twee bovenmaatse honden door het land trekt, geef je niet te veel geld uit aan een hotelkamer; wij overnachten meestal in goedkope motelletjes langs de snelweg. Ik slaap dan tussen Keith (mijn man) en Beanie (een van de honden) in, en de geluiden die ze maken doen vermoeden dat ze allebei een scheef neustussenschot hebben. Ik zet vaak de airconditioning aan om het te overstemmen, maar die bevriest dan en begeeft het vervolgens.

Mensen die horen hoe vaak we reizen, vragen soms waarom we geen camper kopen. Mijn antwoord bestaat altijd uit één woord: de badkamer. (Of zijn dat twee woorden?) In een camper is weinig ruimte en frisse lucht, waardoor je met je neus boven op die badkamer zit. En ze zeggen dat dat went, maar wil ik daar wel aan wennen? Nee, ik ben van mening dat je aan bepaalde dingen niet zou moeten wennen.

Dat geldt ook voor het leven in de put. Daar zou je ook niet aan moeten wennen.

Maar toch doen we dat wel. We raken soms zo gewend aan het leven in de put, dat het niet eens in ons opkomt om eruit te komen.

Beeld je eens in dat je al jaren in een oude camper woont die zo klein is dat je je benen niet eens kunt strekken en niet rechtop kunt staan. Wat een troep moet dat zijn; al je spullen in zo'n kleine ruimte. Denk daar dan ook nog de onvermijdelijke stank bij die uit dat kleine wc'tje komt. Zelfs je kleren ruiken ernaar.

Dan ineens krijg je een spiksplinternieuw huis aangeboden. Een echt huis, met een degelijke fundering, grote kasten en zeeën van ruimte. Je kunt haast niet wachten om te verhuizen. Vol verwachting start je de motor van je oude camper en rijdt hem zo je nieuwe huis in, dwars door de muren heen. Daar parkeer je hem in de woonkamer. Eindelijk! Een nieuw thuis. Je leunt achterover, haalt diep adem en wacht op een fris gevoel. Maar dan realiseer je je ineens dat die ademteug smaakte naar dat krappe toilet. Je had gehoopt op een verandering, maar hoewel je wel op een nieuwe plek bent, voelt en proeft alles beangstigend bekend.

Van dit verhaal zakt de moed je misschien in de schoenen, maar het kan weleens het beste nieuws zijn dat je in tijden gehoord hebt. Die camper staat symbool voor de put waarin je kunt zitten. Je moet inzien dat je in elke situatie weer in die put zit omdat je er nooit uitkomt, nooit 'uit die camper stapt'. Maar het goede nieuws is: je hoeft niet in die oude camper rond te blijven rijden.

Dringt het al tot je door? Jij bent zelf degene die dat oude ding bestuurt. Je moet nu overigens absoluut niet denken dat ik je voor schut wil zetten. Ik herken iemand die steeds in de put blijft zitten alleen maar omdat ik dat zelf ook deed. En zo kom ik bij het enige waar ik heel goed in ben: leven in de put.

Al van kinds af aan heb ik in allerlei soorten putten geleefd. En de enige reden dat ik de moed heb om dit boek te schrijven, is dat ik er nu niet meer in zit. Ik ben eruit gekomen, omdat iets – Iemand – mij heeft geholpen. En geloof me: als ik eruit kan komen, kan iedereen dat.

Een paar maanden geleden gaf God me de opdracht me in zijn Woord te verdiepen om te onderzoeken wat die ‘put’ nu eigenlijk inhoudt. Ik sloeg mijn trouwe concordantie open, zocht op waar dat woord allemaal in de Bijbel voorkomt en ging aan de slag. Vanuit zijn Woord liet God me drie manieren zien waarop we in de put terecht kunnen komen. Ook liet Hij me een aantal manieren zien om er weer uit te komen. In de maanden na mijn onderzoek vertelde ik bij drie verschillende bijeenkomsten over mijn bevindingen. Bij de eerste bijeenkomst waren vierduizend vrouwen van allerlei verschillende leeftijden aanwezig. De tweede keer sprak ik voor een groep die bestond uit duizenden studentes. Bij de derde bijeenkomst bestond het publiek uit keurige mensen die de televisieopnames van mijn bijbelstudie hadden bijgewoond.

Bij alle drie de lezingen stelde ik aan het eind dezelfde vragen. De eerste vraag was: ‘Wie van jullie zou, nu je weet

wat er in de Bijbel over de put staat, zeggen dat je ook in een put hebt gezeten?’ Bij alle drie de bijeenkomsten gingen alle handen omhoog. De tweede vraag luidde: ‘Wie van jullie is er op alle drie de manieren die ik besproken heb in de put terechtgekomen?’ Weer stak bijna iedereen zijn hand op, ook ik. Voor de laatste vraag moest iedereen zijn ogen dichtdoen. De vraag was: ‘Wie van jullie zit er op dit moment in een put?’ Tot mijn verbazing stak opnieuw de meerderheid haar hand op – sommigen maar net tot schouderhoogte, voor het geval de buurvrouw zat te spieken.

Waarom verbaasde mij dit nu zo? Omdat ik had durven wedden dat al deze vrouwen de crème de la crème waren van de God-zoekende, Jezus-volgende vrouwen. Veel van deze vrouwen hadden al jarenlang bijbelstudie gedaan. Er werd naar hen opgekeken. En van die studentes hadden velen Gods roeping ervaren of ze hielden zich bezig met geloof. Maar toch waren ze er blijkbaar slecht aan toe.

Ik ben er inmiddels achter dat mensen er vaker wel dan niet slecht aan toe zijn. Ze voelen zich slap en verslagen. Ze hebben misschien een masker op, maar zitten toch echt in een put. Ik heb ook ontdekt dat sommige putten een beetje opgeleukt zijn, zodat ze er wat mooier uitzien. Maar laat je niet voor de gek houden. Een put is een put.

Het probleem is dat we vaak niet beseffen dat we in een put zitten. Dat komt doordat we in ons christelijke wereldje denken dat de enige soort put die er bestaat een ‘put van zonde’ is. Maar wanneer we de Bijbel erop naslaan, blijkt dat er veel meer soorten zijn en dat ‘in de put zitten’

een bredere betekenis heeft. Daarmee wil ik je op weg helpen. Je kunt op drie manieren vaststellen dat je in een put zit. Je weet dat je in een put zit ...

... als je vastzit. In Jesaja 24:22 staat dat een put een plek is waar je je gevangen voelt. Je bent geneigd te denken dat je maar twee opties hebt: een hoop misbaar maken (bijvoorbeeld schreeuwend van woede om je heen schoppen, in de hoop dat je daardoor kunt ontsnappen) of je overgeven (je schikken in je lot, accepteren dat je je eigen graf gegraven hebt en daarin zult sterven). In Psalm 40 voegt David er ter illustratie nog aan toe dat die put vol 'modder' en 'slijk' zit.

In Jeremia 38:6 beschrijft de profeet zijn put als een plek waarin hij wegzakt. En dat moet met sandalen nog veel lastiger geweest zijn. Wat jij ook aan je voeten hebt, één ding is zeker: een put wordt alleen maar dieper. De bodem blijft altijd onder je voeten wegzakken.

... als je niet meer kunt opstaan. In Psalm 69:2 roept David uit: 'Ik zink weg in bodemloos slijk en vind geen grond voor mijn voeten.' De Bijbel laat zien dat je een vijand hebt – eentje die niet van vlees en bloed is – en het wordt hoog tijd dat je dat gegeven serieus neemt. We kunnen iemand die probeert ons leven systematisch te vernietigen niet blijven negeren.

Een van de tekenen dat je in de put zit, is dat je je weerloos en machteloos voelt. Je kunt de aanvallen, verzoeken en verleidingen van die vijand niet langer het hoofd

bieden, omdat je met je voeten vastzit in de modder en het slijk.

Ik smeek je in te zien dat je vijand zich een slag in de rondte heeft gewerkt. Hij heeft niet alleen een val voor je gemaakt en die gecamoufleerd, maar zal je als je erin valt er ook van overtuigen dat je er niet uit kunt. Hij weet dat je je machteloos zult voelen wanneer je in zijn put zit. Je bent er weerloos en loopt hem niet voor de voeten.

Voor de oude Israëlieten was een put een letterlijke of figuurlijke verwijzing naar de dreiging van het graf of naar een kuil die zo diep was, dat degene die erin zat zich voelde als een levende dode. Aan die figuurlijke betekenis kunnen we de volgende definitie van een put ontlenen: een vroegtijdig graf dat Satan voor je graaft in de hoop dat hij je er levend in kan begraven.

... als je niets meer kunt zien. Een put heeft, in tegenstelling tot die smerige oude camper, geen ramen. De Bijbel stelt een put voor als een donkere plek; het is er zo duister en zo slecht verlicht, dat we de dingen die eerder vanzelfsprekend waren nu niet meer kunnen zien. In een ruimte zonder ramen denken we dat we nergens meer naartoe kunnen. Natuurlijk kunnen we altijd naar boven kijken – daar is tenslotte de enige opening – maar we zijn vaak veel te veel gericht op onze wegzakkende voeten. Daardoor vergeten we dat we ons hoofd omhoog kunnen heffen en naar de adembenemende hemel kunnen kijken. We worden ‘halsstarrig’, zoals de Bijbel het noemt.

Ons zicht reikt niet verder dan zo'n vijftien centimeter. We kunnen niet naar buiten kijken, en daarom keren we onze blik naar binnen. Het gevolg van die bijziendheid is hopeloosheid. We voelen ons zo begraven in onze huidige toestand, dat we geen enthousiasme meer kunnen opbrengen voor de toekomst die ons is beloofd.

Alle beeld dragers van God zijn gemaakt om een vol en rijk leven te leiden met een door God gegeven gezichtsvermogen. We zijn bedoeld om onszelf te zien als onderdeel van iets veel groters. Iets essentieels. Iets enorm opwindends. Maar onze ogen zijn gewend geraakt aan de duisternis. We zijn vergeten wat we eerder zagen of hebben de goddelijke ontmoetingen van vroeger afgedaan als iets wat we zelf verzonnen hebben toen we nog klein waren – net zoals Susan Pevensie na haar terugkeer uit Narnia. In het laatste deel van de Narniaboeken, *Het laatste gevecht*, vertelt C.S. Lewis dat Susan, die in *De leeuw, de heks en de klerkast* getuige was van de dood en opstanding van de goddelijke leeuw Aslan, haar tijd in Narnia afdeed als 'gekke spelletjes die we vroeger als kind speelden'. Ze had volgens haar broertje 'altijd al zo vreselijk graag volwassen willen zijn' en had uiteindelijk geconcludeerd dat het hemelse land uit haar kindertijd niets meer was dan een kinderlijke fantasie.

Door slecht zicht verouderen we in hoog tempo en verliezen we de kinderlijkheid waardoor we ons vroeger een prins of prinses waanden. We kunnen jong zijn, maar ons toch oud voelen. Zwaar beladen. Onder lasten gebukt. In

een put zitten waar we niets kunnen zien en waar dromen dwaasheid zijn.

In dit boek zullen veel van jullie je eigen put herkennen. Je komt er niet achter dat je in een put zit doordat je je realiseert hoe zondig je bent, maar doordat je beseft dat je bent afgestompt. Om uit de put te komen, moet je eerst wakker geschud worden en de wil hebben om weer iets te voelen. En dat is voor de meesten van ons misschien nog wel het moeilijkst.

In Psalm 40:3 roept David uit:

Hij trok mij uit de kuil van het graf,
uit de modder, uit het slijk.
Hij zette mij neer op een rots,
een vaste grond voor mijn voeten.

Niet alleen een vesting van zonde zorgt ervoor dat we in een kuil, een put zitten. Alleen het gevoel dat we vastzitten, dat we niet tegen onze vijand op kunnen en dat we niets meer kunnen zien, is al genoeg om in een put te zitten.

Heb je weleens in de put gezeten? Of zit jij of iemand van wie je houdt er op dit moment in? Hoe kun je in een put terecht komen? En belangrijker: hoe kom je er weer uit? Op die laatste twee vragen wil ik in de rest van dit boek antwoord geven.

2

In de put gegooïd worden

Je kunt in de put gegooid worden. Ja, dat lees je goed. Zonder dat je het verdiend hebt en zonder dat je er iets aan kon doen. En dan heb ik het hier niet over een put van zonde. Ik heb het over een put van onschuld. Je kunt al midden in de modder liggen voor je goed en wel doorhebt wat er gebeurt. Dat was ook de situatie bij de eerste keer dat er in de Bijbel een put voorkomt. In Genesis 37:23-25 lezen we:

Zodra Jozef bij zijn broers was gekomen, trokken ze hem zijn bovenkleed uit, dat mooie veelkleurige gewaad, en gooiden hem in de put; de put was leeg, er stond geen water in. Daarna gingen ze zitten eten.

De oudste zoons van Jakob waren boos en jaloers op hun zeventienjarige broertje Jozef, omdat hun vader hem altijd voortrok. Daarom gooiden ze hem in een waterput, met de bedoeling hem daar voor dood achter te laten. Laat dat even op je inwerken. Je hebt dit verhaal misschien al zo vaak gelezen dat je er niet meer van opkijkt. Het kwam tenslotte allemaal weer goed, toch?

Een tijdje terug was ik in gesprek met een gelovige vrouw. Ze vertelde me dat haar vader haar als klein meisje eens uit de auto op een landweggetje had gezet

omdat ze huilde, waarna hij wegreed. Even later kwam hij al foeterend weer terug, in de hoop dat ze haar lesje wel geleerd had. Ze was inderdaad wijzer geworden: ze wist nu dat ze haar vader niet kon vertrouwen.

Ik had al veel gezien en gehoord, maar ik was werkelijk met stomheid geslagen. Omdat deze vrouw zo dienstbaar is geworden aan God, zou je misschien kunnen denken dat het met haar ook helemaal goed gekomen is. Maar ik verzeker je, de prijs van haar verlossing was torenhoog. Iedere dag moet ze bewust de keuze maken om te geloven dat haar gelovige echtgenoot haar niet ergens achterlaat en nooit meer terugkomt. Denk niet dat het voor iemand als zij makkelijk is om iedere dag weer de voeten stevig op de rots te zetten en niet terug te glijden in die bekende put, die steeds maar weer lijkt te roepen: 'Kom terug! Kom terug!'

De Bijbel in Gewone Taal verwoordt Psalm 40:3 als volgt: '[De Heer] haalde mij uit de ellende.' Dat slaat de spijker op de kop. Sommige putten zijn gewoon een en al ellende. En wanneer we met iemand praten die in zo'n put van ellende heeft gezeten, reageren we vaak eerst vol afschuw. Ik hoop niet dat ik ooit zo afgestompt zal raken dat ik geen traan meer laat om de verhalen die ik hoor. Het zijn mensen van vlees en bloed die zulke vreselijke dingen meemaken en met pijn, wonden en littekens blijven zitten. Er zijn zoveel mensen om ons heen die afschuwelijk hebben geleden in een put die ze niet zelf gegraven hadden. Vaak hebben zij eerst gewoon bevestiging nodig, ie-

mand die tegen ze zegt: ‘Wat verschrikkelijk. Ik vind het zo erg voor je. Ik weet niet goed wat ik moet zeggen.’ Wanneer je daarmee hun vertrouwen hebt gewonnen, kun je ze, als de tijd rijp is, vertellen over de hoop die er is.

De manier waarop we in de put gegooid kunnen worden is voor iedereen weer verschillend:

- Mijn jonge vrienden Cara, Kirsten en Amanda werden in de put gegooid door een onverwacht tragisch ongeval: ze waren er getuige van hoe een dronken tiener de macht over het stuur verloor, van de weg raakte en hun moeder aanreed.
- Die lieve vrouw in de bijbelstudiegroep werd in de put gegooid door een geweldsmisdrijf: ze werd meerdere keren door haar vriend gestoken toen ze de relatie verbrak.
- Ik werd in de put gegooid door een geliefde die lijdt aan een psychische aandoening – dat zit bij mij in de familie.
- Ook werd ik in de put gegooid door een alcoholverslaafde die zo’n groot spoor van vernieling achterliet dat iedereen erdoor geraakt werd. (Het is enkel genade dat het me lukt dit familielid niet te veroordelen.)
- Mijn vriendin Sara werd in de put gegooid door haar man, die na een huwelijk van tweeëntwintig jaar meedeelde dat hij verliefd was geworden op een ander en bij haar wegging.
- Sara’s kinderen werden in de put gegooid door een ouder die het gezin opeens in de steek liet.

- Eric, een broeder in Christus, werd in de put gegooid door een harteloze vrouw die zei dat ze hem oersaai vond en zich zonder hem ging vermaken.
- Mijn vriend Shawn, en met hem talloze anderen, werd in de put gegooid door een levensbedreigende ziekte.
- Jim en Connie werden in de put gegooid door de geboorte van een zwaar gehandicapt kind, dat hen waarschijnlijk nooit zal herkennen, maar hen wel zal overleven.
- Charles en Gayle werden in de put gegooid doordat hun huis op een onbewaakt ogenblik in brand vloog terwijl ze niet verzekerd waren.
- Veel leden van mijn kerk in Houston werden in de put gegooid door een traumatisch financieel verlies, toen energiebedrijf Enron over de kop ging.
- Melissa en ik, en met ons alle andere kinderen die in de rij stonden om iemand in de gevangenis te bezoeken, werden in de put gegooid door een verslaafde ouder die maar zelden zo nuchter was dat hij zich schuldig kon voelen. Vergis je niet: zowel armen als rijken kunnen in de put terecht komen. Je sociale status maakt geen enkel verschil.
- Ik werd in de put gegooid door een nabij familielid dat zo egoïstisch en geestesziek was dat hij me misbruikte toen ik nog maar een kind was.
- Mijn man, Keith, werd in de put gegooid toen zijn broer ineens omkwam toen ze aan het spelen waren. Hij had daarna nog maar één gedachte: dit had mij moeten overkomen.

- Nog eens werd hij in de put gegooid toen hij ook een zusje verloor en verteerd werd door de vraag waarom sommige gezinnen zoveel meer te verstouwen krijgen dan andere. Het leven is zó oneerlijk.
- Deze namen noem ik met wat extra eerbied: Mary, Sue, Ginny, Heather, Buddy, Randy en nog meer mensen met immens verdriet, werden in de put gegooid door de dood van een geliefd, onvervangbaar kind.
- En jij? Waardoor ben jij weleens in de put gegooid? Door situaties zoals die hiervoor zijn beschreven, of door iets anders?

Deze voorbeelden zijn voor jou niet leuk om te lezen, maar voor mij ook niet leuk om op te schrijven. Ik weet alleen niet hoe we ooit uit de put moeten komen als we niet eerst erkennen dat die put er is. Let wel, we kunnen dit soort tegenslagen ook voor onze kiezen krijgen zonder meteen in een put weg te zakken. Maar wanneer je zulke verschrikkelijke dingen meemaakt, is de kans wel groot dat je op zijn minst even in de duisternis terechtkomt – net als Jozef, die zich eerst stevig aan de rand van de waterput vastklampte en weerstand bood aan zijn duwende broers. Maar soms is de neerwaartse kracht van bepaalde omstandigheden te sterk.

De meeste mensen zaten al in een put lang voordat ze zo oud waren als Jozef. Als ik eerlijk ben, kan ik me het leven voor de put niet eens meer herinneren. Toen ik slachtoffer werd van misbruik, was ik nog maar een

kleuter. Hoe jonger we zijn op het moment dat we in een put terechtkomen of hoe langer we erin blijven, hoe meer we ons erin thuis gaan voelen. We hangen foto's aan de muur, ruimen de boel op en maken het onszelf gemakkelijk. Misschien slepen we er zelfs wel een lekkere loungebank naartoe en ons keukengerei. Maar als het dan gaat regenen, wordt alles nat. Dan heb je een probleem, want de bodem van een put is van modder.

Van alle drie de manieren waarop je in een put terecht kunt komen, is erin gegooid worden (niet door iets, maar door iemand) het moeilijkst te verteren – zowel in emotioneel als in geestelijk opzicht. Ik zal je vertellen waarom.

Wanneer iemand anders ons erin gooit, hebben we in de eerste plaats uiteraard een zondebok. *Het is allemaal hun schuld!* Dat vreet aan je. Wanneer iemand ons in een put gooit, weten we vaak vanbinnen wel dat ze dat waarschijnlijk niet zo bedoeld hadden. Neem nu bijvoorbeeld een familielid met een psychische aandoening, of een moeder die haar gezonde kinderen verwaarloost omdat ze zich alleen nog maar op haar ernstig gehandicapte kind kan richten. En hoewel de pijn ons denken aantast, houden we toch rekening met iemands motieven en bedoelingen. De wetenschap dat iemand ons nooit opzettelijk pijn wilde doen, kan de pijn verzachten. We hebben nog steeds veel verdriet, maar niet zo erg als wanneer iemand ons opzettelijk pijn doet.

Het is ook zwaar als je in de put wordt gegooid door de zonde van iemand anders, bijvoorbeeld iemand uit je familie of iemand van wie je houdt. Als Jozef door volslagen vreemden in de put was gegooid, had hij dat waarschijnlijk al moeilijk kunnen verwerken. Maar in plaats daarvan had zijn eigen vlees en bloed hem dit aangedaan ... opzettelijk. Lees de aangehaalde tekst uit Genesis nog maar eens. Ik heb bewust ook nog dat laatste zinnetje toegevoegd, waarin staat hoe Jozefs broers, na hem in de put gegooid te hebben, 'gingen zitten eten'. Sta daar even bij stil. Ze hadden zojuist hun eigen schoppende en gillende broertje in een diep gat gegooid, maar blijkbaar walgden ze absoluut niet van zichzelf. Ze vreesden niet voor hun leven. Ze zaten daar gewoon, haalden hun lunch tevorschijn en gingen lekker eten. Daar word je toch woedend van?

In Genesis 42:21 wordt beschreven wat ze vanuit de put gehoord moeten hebben. In de BasisBijbel staat het heel duidelijk: 'We zagen hoe bang hij was. Hij smeekte ons om medelijden. Maar we hebben niet naar hem geluisterd.'

Ook wij worden weleens in een put gegooid door iemand die door de vijand gebruikt wordt en die vervolgens bij ons in de buurt blijft, alsof er niets gebeurd is. Diegene ziet wel dat we bang zijn, maar luistert niet naar ons. Of hij of zij minacht ons misschien zelfs vanwege onze zwakte. Dat is pas moeilijk. We roepen uit alle macht naar hem of haar, maar we zakken alleen maar steeds verder weg. Wat kan dat tragisch en vernederend zijn. Ik heb

mezelf al zo vaak voor schut gezet toen ik iemand die me had gekwetst naar me probeerde te laten luisteren.

Nu komt het moment dat ik een bepaald woord ter sprake moet brengen. Geloof me, ik vind dat heel lastig, maar ik heb geen keus. Het is een woord dat je absoluut niet wilt horen als je in de put gegooid bent. Maar het is echt noodzakelijk. Ik heb het over het woord *vergeving*. Al is het nog zo moeilijk, toch moeten we iemand vergeven, zelfs – of nee, vooral – als hij er niet om vraagt.

We moeten vergeven net als Christus, die door de kracht van de heilige Geest kon zeggen: ‘Vader, vergeef hun, want ze weten niet wat ze doen.’ Dat betekent: ‘Ze hebben geen flauw benul.’ Wie jou ook in de put gooide, hij of zij heeft geen idee hoeveel pijn jou dat heeft gedaan en hoe bepalend het is geweest voor je keuzes en relaties. Zelfs als je ze dat tot in detail zou vertellen, zouden ze het denk ik nog niet begrijpen. Vergeef hun, in alle bescheidenheid maar wel heel doelgericht; niet alleen voor wat ze je hebben aangedaan, maar ook voor hun *onwetendheid*. Als je weer uit die put wilt komen, heb je geen andere keus.

Misschien heb je deze boodschap al duizend keer gehoord, maar ik hoop dat dit de dag is dat ze bij je landt. Vandaag kan de dag zijn van je bevrijding. Denk je dat je niet kunt vergeven? Dat dacht ik ook. Ik hoorde steeds maar weer dat ik moest vergeven, maar sloeg verontwaardigd mijn armen over elkaar en weigerde dat pertinent. Weet je wat er aan de hand was? Ik kwam eerst terecht in een put van onschuld, maar in mijn verbitterdheid had ik

me het er gemakkelijk gemaakt en zo was die put van onschuld veranderd in een put van zonde. Ik dacht dat wanneer ik de mensen die me in de put gooiden vergaf, dat alles wat er gebeurd was goed zou maken. Maar dat gebeurde niet. Dat is tot op de dag van vandaag niet gebeurd. Maar wat ik niet begreep, was dat ik er beter van zou worden. Op een dag kwam dat besef eindelijk bij me binnen en ik bid dat dat vandaag bij jou ook gebeurt.

Ik wil graag met je delen wat mij heeft geholpen om te kunnen vergeven. God liet me inzien dat wanneer ik wrok koesterde tegen iemand die me pijn had gedaan, ik daardoor alleen maar meer gevangen zat. In Marcus 6:19 wordt gesproken over Herodias die het op Johannes gemunt had, wrok tegen hem koesterde. Het Griekse woord dat gebruikt wordt voor 'wrok koesteren' kan vertaald worden met: voortduren, aanhouden, door iets of iemand vastgehouden worden, ergens in verstrikt of gevangen zitten of ergens aan onderworpen zijn.² Wat doet dat met je? Als we wrok koesteren, raken we dus alleen maar meer verstrikt en komen we vast te zitten aan de mensen die we niet willen vergeven. De ironie! We willen ver uit de buurt blijven van mensen die ons pijn gedaan hebben, maar als we ze niet vergeven, houden we ze emotioneel gezien juist heel dichtbij. Besef je dat wel? We onderwerpen ons dan aan hen, omdat we hen niet vergeven. Wil jij onderworpen zijn aan iemand die je veel pijn gedaan heeft? Ik in ieder geval niet.

Dan is er nog iets wat mij erg heeft geholpen. Eerst voelde ik me door de gedachte aan vergeving alleen maar

meer misbruikt, alsof ik me opnieuw door mijn belager moest laten mishandelen. Dit gevoel werd doorbroken toen ik me realiseerde dat je voor niets meer kracht nodig hebt dan voor vergeving, en dat er dus ook niets is wat een sterkere uitwerking heeft dan vergeving.

Om gehoor te geven aan Gods oproep om te vergeven zul je al je wilskracht bij elkaar moeten schrapen. Vergeving heeft niet te maken met gevoelens. Vergeving heeft te maken met je wil. Er is geen sterkere kracht. Door te vergeven kon Christus zich onderwerpen aan Gods wil en aan het kruis blijven hangen. Hij had zichzelf gemakkelijk kunnen bevrijden. Hij had alle engelen kunnen bevelen Hem gewapend en al te hulp te schieten. Vergeving is geen berusting. Vergeving is het vermogen om weerstand te bieden aan het kwaad dat aan je trekt. Grijp deze kracht aan en gebruik hem. Dat is je recht als kind van God. Verlang ernaar, door de kracht van Jezus, en je zult zijn kracht al snel in je voelen werken.

Het christendom zit vol met dit soort paradoxale denkbeelden. Om op je knieën neer te vallen en je aan God te onderwerpen heb je veel meer kracht en vastberadenheid nodig dan om te blijven vechten voor je eigen bestaansrecht. Laat niemand je wijsmaken dat vergeven zwak is. Niets kost meer moeite dan je armen uitstrekken naar God en de wraak aan Hem overlaten.

Er zijn nog een paar scenario's te bedenken waarin het moeilijk is niet met een vinger te blijven wijzen. In het boek Job worden twee redenen genoemd. Job kreeg veel

pijn en verdriet te verduren, dus het is niet verwonderlijk dat hij herhaaldelijk verwijst naar een put, het symbool voor een vroegtijdig graf. Kort gezegd kunnen pijn en verdriet ervoor zorgen dat we gaan verlangen naar de dood. En aangezien Satan dat ook voor ons voor ogen heeft, probeert hij ervoor te zorgen dat we die sombere instelling blijven houden. We zijn maar een mens en slaan in ons verdriet wild om ons heen, op zoek naar een zondebok.

In Jobs geval probeerden zijn vrienden hem een schuldgevoel aan te praten. Ik praat mezelf juist vaak een schuldgevoel aan, omdat ik zo'n afkeer van mezelf heb. Misschien herken jij dat ook wel. Wie heeft er nooit eens last van de ziekmakende neiging zichzelf de schuld in de schoenen te schuiven? *Het is allemaal mijn schuld.* Een van de redenen dat Satan zijn werk als aanklager voortzet (Openb. 12:10) is dat hij weet dat ook wanneer het niet onze eigen schuld is dat we in de put zitten, we wel beseffen dat we op andere vlakken verre van onschuldig zijn. Hij speelt psychologische spelletjes met ons, zodat we met de beste wil van de wereld niet meer kunnen zeggen of we nu schuldig of onschuldig zijn.

Een vrouw die verkracht werd, kan bijvoorbeeld gekweld worden door herinneringen aan momenten in een eerdere relatie waarop ze niet onschuldig was. Ze onderwerpt zich aan haar belager, kan het verschil niet meer zien tussen deze situatie en die situatie uit het verleden en concludeert dat ze er waarschijnlijk om gevraagd heeft verkracht te worden. *Fout!*

Een man die door zijn vrouw werd verlaten, kan denken dat hij erom gevraagd heeft omdat hij te veel werkte. *Nee*. Hij had het misschien wel verdiend dat ze eens flink de confrontatie met hem aanging. Misschien had hij het zelfs wel verdiend om meegesleept te worden naar huwelijkstherapie. Maar verdiende hij die scheiding?

Hun kinderen voelen zich ook schuldig, want ze zijn ervan overtuigd dat hun geruzie de oorzaak is van de scheiding. Ze wisten dat ze ermee moesten ophouden. En ze hadden hun kamer vaker moeten opruimen. Moet je nu zien wat ze veroorzaakt hebben.

Wat een enorme schade heeft de vijand aangericht door je wijs te maken dat jij die put zelf gegraven hebt, dat je die verdient en dat je er maar beter in kunt blijven zitten.

Luister goed: je kunt onschuldig in een put belanden, ook als je niet altijd onschuldig bent geweest. Wees niet te streng voor jezelf. Niemand is altijd onschuldig geweest, zelfs kleine kinderen niet. De vraag is dus niet: 'Heb je *iets* verkeerd gedaan?' Een betere vraag is: 'Ben je schuldig aan datgene wat ervoor zorgde dat je in de put terechtkwam?' Zo ja, dan ben je niet de enige. Ook ik moet 'ja' antwoorden op die vraag. Daar ga ik het in de volgende hoofdstukken over hebben. Maar is je antwoord 'nee', dan zit je in een put van onschuld ... ook al ben je op een ander gebied in je leven wel schuldig.

Satan weet heel goed hoe hij onze eigen onzekerheid tegen ons moet gebruiken. Hij weet dat we diep vanbin-

nen zo kwetsbaar zijn en zo verwond door het leven, dat hij maar heel zachtjes hoeft te fluisteren om ons een onterecht schuldgevoel te bezorgen. Natuurlijk hebben we problemen – we leven immers in een gebroken en gevallen wereld – maar problemen graven geen putten. Ze reiken je alleen een schop aan. Wij doen de rest.

Voordat we dit hoofdstuk kunnen afronden, moeten we nog één ding bespreken. Er is namelijk nog een gedachte die je kunt hebben: *het is allemaal Gods schuld*. Wat doen we als we het gevoel hebben dat het Gods schuld is dat we in de put zitten? Bijvoorbeeld toen we een geliefde verloren of ziek werden? Job kreeg gratis therapie en hij kon ofwel luisteren naar het advies van zijn vrienden en zichzelf de schuld geven, ofwel de raad van zijn vrouw opvolgen en God de schuld geven. Maar wanneer je God de schuld geeft, beschuldig je Hem dus eigenlijk van wangedrag. Gelukkig staat er in Psalm 103:14: ‘Want hij weet waarvan wij gemaakt zijn, hij vergeet niet dat wij uit stof zijn gevormd.’ Met andere woorden: Hij begrijpt ons en Hij houdt rekening met onze beperkingen.

Zijn wegen zijn voor ons daarentegen vaak ondoorgrondelijk. Toch laat Hij ons in zijn liefdevolle genade dezelfde vraag stellen als Abraham deed: ‘Hij die rechter is over de hele aarde moet toch rechtvaardig handelen?’ Het is een vraag die aan ons kan knagen. Misschien gebruiken we andere woorden, zoals: ‘Heeft God echt wel het beste met ons voor?’ Of misschien uiten we onze twijfel in stilte,

of spreekt ons afgesloten hart boekdelen. Als we bereid zijn om dichtbij te blijven en nauwlettend te kijken, zullen we ontdekken dat het antwoord op die vraag een uitgesproken 'ja' is. De rechter van de aarde zal rechtvaardig handelen. Hij is volmaakt. Hij is wijs. Hij is goed.

Satan heeft geen effectiever wapen in zijn arsenaal dan twijfel; hij laat ons twifelen aan Gods goedheid. Hij weet dat alleen God de wil en de kracht heeft om ons erbovenop te helpen als we op het slagveld van het leven bijna ten onder zijn gegaan. Wanneer Satan ervoor zorgt dat we God wantrouwen en onszelf van Hem vervreemden, heeft hij precies bereikt wat hij wilde: dat we gewond en krachteloos zijn en hem niet tot last zijn.

Bij mij in de kerk zit Kendall, een lief meisje van twaalf jaar oud. Ik ken Kendall al haar hele leven en ben voor haar begonnen te bidden vanaf het moment dat het syndroom van Down bij haar vastgesteld werd. Ze zit op een reguliere school en op reguliere sportverenigingen. Ik werd op de hoogte gehouden van alle hoogtepunten in haar sportcarrière, zoals die keer dat ze voor het eerst een honk stal bij softbal of die keer dat ze voor het eerst alle baantjes had gezwommen bij een zwemwedstrijd. We spreken altijd af wanneer we allebei onze zwarte laarzen aandoen naar de kerk. Ik ben stapelgek op haar.

Kendall is een beweeglijke en altijd vrolijke kletskaus, maar een tijdje terug werd ze ineens futloos en zag ze bleek. Na medisch onderzoek bleek dat ze leukemie had. We waren ontsteld. Nee, niet alleen ontsteld. Radeloos.

Het voelde alsof mijn veilige en evenwichtige relatie met God in een draaikolk terecht kwam. Kregen Kendall en haar familie niet al genoeg te verduren? Waarom zij? Waarom niet ik? En als ik al in een achtbaan van emoties terecht kwam, hoe zou dat voor haar familie dan wel niet zijn? (Zelfs nu nog kan ik door de tranen in mijn ogen nauwelijks verder schrijven.)

Kort nadat Kendall deze diagnose kreeg, moest ik zelf een aantal medische onderzoeken ondergaan. Vanuit het ziekenhuis stuurden we berichtjes naar elkaar. Zij bad voor mij; ik bad voor haar. Toen mijn uitslagen goed bleken te zijn, werd ik verteerd door schuldgevoel. Misschien had zij gewoon harder gebeden dan ik!

Maar God was genadig en geduldig. Hij liet me rondtollen, maar me ook weer op mijn voeten landen. Dat deed Hij met de woorden in Sefanja 3:5: 'De HEER is in haar midden, hij is rechtvaardig, hij doet geen onrecht. Iedere ochtend (...) spreekt hij recht.' Deze tekst gaat over Jeruzalem, maar ik geloof dat God die woorden toen uitsprak over Kendall, zijn geliefde kind dat zijn Zoon openlijk en vol vertrouwen haar Verlosser noemt.

De Heer is in haar door zijn heilige Geest. En Hij is rechtvaardig. En Hij doet geen onrecht. Ik zat daar voor de God van wie ik houd en op wie ik vertrouw en liet zijn woorden diep op me inwerken – en ik huilde. Ik had veel verdriet. Niet omdat God onrecht had gedaan, maar omdat mijn gevoelens soms een armetierige weergave van de werkelijkheid zijn. Maar op dat moment, in zijn aanwezigheid,

wist ik weer wat de waarheid was en al gauw veranderde mijn gevoel. Nee, ik kan niet uitleggen hoe dat precies werkt – dat God goed is en dat de mens nu eenmaal lijdt. Maar ik weet wel dat God zijn kinderen geen onrecht kan en wil aandoen. Hij kan het niet. God kan in zijn onvoorstelbare heiligheid niet zondigen. Hij is het onbereikbare Licht en Hij heeft geen duistere kant.

Aan het eind van het bijbelboek heeft Job nog steeds geen antwoord op zijn vragen gekregen, maar één ding weet hij wel: zijn God is groot, zijn God is wijs en zijn God zal redding geven. Wanneer we God beschuldigen van onrecht, graven we onszelf alleen maar dieper in. Maar wanneer we Hem op een gezonde manier voor alles verantwoordelijk houden, zoals de Bijbel voorstelt, zullen we een uitweg vinden.

Let nog even goed op. Ik zal die laatste uitspraak verder uitleggen. Hoe we omgaan met wat er in de rest van dit hoofdstuk wordt besproken, zal bepalen of we wel of niet uit de put komen waar we in gegooid zijn.

Denk maar terug aan Jozef, het eerste voorbeeld uit de Bijbel van iemand die in de put zat, maar niet bij de pakken ging neerzitten. Hij had genoeg mensen die hij de schuld kon geven. Maar door wrok te koesteren zou hij zich alleen maar dieper ingraven in zijn put. Blijkbaar besloot Jozef om niet alleen omhoog te kijken, maar ook omhoog te wijzen. Zijn besluit om God als soeverein en als hoofdverantwoordelijke te zien heeft hem het leven gered.

Waarom? Omdat hij wist dat God alleen goed en rechtvaardig kon zijn. De woorden die Jozef tegen zijn schuldlige broers sprak zijn voor veel mensen helend geweest: 'Jullie hadden kwaad tegen mij in de zin, maar God heeft dat ten goede gekeerd, om te bewerken wat er nu gebeurt: dat een groot volk in leven blijft' (Gen. 50:20). Kijk eens goed naar de woorden 'in de zin hebben'. In het Hebreeuws staat daar een woord dat in Jeremia 29:11 vertaald is met 'voor ogen hebben': 'Mijn plan met jullie staat vast – spreekt de HEER. Ik heb jullie geluk voor ogen, niet jullie ongeluk: ik zal je een hoopvolle toekomst geven.' God denkt voortdurend aan zijn kinderen, omdat Hij alleen het beste met ons voor heeft, voor nu en voor de toekomst. Hij heeft alleen zuivere bedoelingen. Hij wil ons een hoopvolle, rechtvaardige en vredige toekomst geven.

Let op. Het was niet per ongeluk of toevallig dat God Jozef door zijn broers in de put liet gooien. Hij had het al voor ogen. Overdacht. Getoetst aan zijn grote plan. Hij had gekeken naar al het goeds dat het uiteindelijk teweeg zou brengen, naar de mensen die ermee geholpen en gered konden worden. Toen pas stond Hij in zijn soevereiniteit toe dat zijn geliefde kind pijn werd gedaan. Als deze gebeurtenis geen goede gevolgen zou hebben, zou God de uitvoering van dit plan niet hebben toegestaan. Dit weet ik niet alleen omdat het in de Bijbel staat, maar ook omdat ik dit persoonlijk ervaar. Iedere dag weer.

Is er iets ergers denkbaar dan kindermisbruik? Toen ik een klein meisje was, had God al een plan met mijn leven.

En dat heeft Hij ook met jou. In zijn soevereiniteit heeft Hij toegestaan dat mij vreselijke dingen overkwamen die een grote impact hebben gehad op mijn leven. Jarenlang heb ik de negatieve gevolgen ervan gemerkt en die met mijn eigen zonden alleen maar erger gemaakt. Maar op een dag, toen ik de bodem van mijn put bereikt had, hief ik mijn groezelige, betraande gezicht op naar de hemel. En toen was de redding nabij. God wist wat zijn plannen met mijn leven waren. Plannen van voorspoed, niet van onheil. Plannen voor een hoopvolle toekomst. Inmiddels loop ik lang genoeg op deze aarde rond om te zien dat Hij alles wat Hij mij in zijn Woord belooft, waarmaakt. Lang genoeg om te zien dat Hij schoonheid geeft in plaats van as en goddelijke vreugde in plaats van rouw (Jes. 61:3, HTB).

God gebruikt de gebeurtenissen in mijn jeugd iedere dag weer, of ik het nu specifiek gebruik als voorbeeld of op de achtergrond; in mijn missionaire werk, in vriendschappen, in het moederschap, in mijn huwelijk. Dat geldt ook voor Keith. Want niet alleen kindermisbruik, maar ook de dood van een kind is verschrikkelijk. Tot twee keer toe verloor Keith iemand uit zijn gezin; eerst zijn oudere broer en later zijn jongere zusje. Twee dagen geleden zat hij een uur aan de telefoon met een vriendin die haar jongere broer was verloren na een afschuwelijk auto-ongeluk. Hij bad voor haar en zei dat ze er echt weer bovenop zou komen. Net zoals hij. Keiths verleden heeft hem gemaakt tot wie hij is. En zo is mijn verleden een deel van mij en een deel van Gods plan voor mij.

Keith en ik hebben samen veel meegemaakt – veel meer dan waar de buitenwereld weet van heeft. Om beurten hebben we daarom weleens last van een neerslachtige bui. Vorige week had Keith dat. We hadden het over mensen van wie we houden en hun karaktereigenschappen. Waren ze prikkelbaar, opvliegend, zwaarmoedig, onverstoorbaar, of een mengeling hiervan? Hij werd steeds ernstiger en vroeg: ‘Wat voor persoon zou ik geweest zijn als al die dingen niet gebeurd waren – als Duke niet was overleden, als mijn familie niet al die problemen had gehad, als ik er niet zo’n puinhoop van had gemaakt en zo veel verkeerde dingen had gedaan?’

Ik geloof dat de woorden die ik toen sprak van God waren, en niet van mij, want ik ben niet slim of ad rem genoeg om ze zo snel paraat te hebben. ‘Lieverd,’ antwoordde ik, ‘je bent als een man die *geheeld* is zoveel mooier dan je zou zijn geweest wanneer het altijd goed met je gegaan was.’

Iedereen herkent waarschijnlijk wel die maalstroom van gedachten: wat als *dat ene* niet was gebeurd? Zou jij mijn boodschap voor Keith ook willen aannemen? Je hebt het vermogen om als *geheeld* mens tien keer mooier te zijn dan als gezond mens. Jouw schat aan ervaring maakt je rijk. Deel die rijkdom uit aan mensen met verdriet. Zij hebben het zo hard nodig. Als God zelfs kindermisbruik of familietragedies kan gebruiken, kan Hij alles gebruiken. Je hoeft niet fulltime zendeling te worden om Hem zijn verlossende werk te laten doen. Mensen op je werk of in je

buurt snakken naar hoop. Naar zicht op een toekomst. Naar het vaste geloof dat er een God is ... en dat Hij voor hen is, niet tegen hen.

We weten niet wat voor geweld de vijand allemaal tegen jou en mij wil inzetten, maar we weten wel dat God na lang wikken en wegen alleen datgene in ons leven heeft laten gebeuren wat Hij weer ten goede kon keren. Hij heeft alleen toegestaan wat Hij kon gebruiken om anderen te helpen of zelfs te redden. Door mensen op die manier te helpen, kun je je geloof nalaten aan de wereld, ook wanneer je er niet meer bent. Er zijn genoeg mensen om je heen die jouw hulp hard nodig hebben. Ze zijn het allemaal waard.

God heeft Keith en mij fantastische dochters geschonken. Vorig jaar was een van hen, Melissa, een paar maanden thuis om de tijd te overbruggen tussen het afronden van haar bacheloropleiding en de start van haar masterstudie. Je verklaart me misschien voor gek, maar toen de meisjes klein waren gebruikten we geen wakker. Ik wilde hen zelf wakker maken. Ik wilde dat het eerste geluid dat ze hoorden als ze wakker werden, de stem was van iemand die van ze hield.

De afgelopen vier jaar had Melissa op zichzelf gewoond, maar kinderen vallen vaak terug in hun oude patronen zodra ze weer onder hun oude vertrouwde dekbed liggen. Ouders met volwassen kinderen herkennen dat waarschijnlijk wel. Melissa moest de volgende dag ergens naartoe en vroeg of ik haar weer wakker wilde maken, 'net als vroeger'. Ja, natuurlijk wilde ik dat. Dus de dag erna riep ik één keer,

nog een keer ... toen voor de zesde en de zevende keer. Ze wilde maar niet uit bed komen. Uiteindelijk verhief ik mijn stem en toen riep ze terug: 'Mam, kom eens!' Ik liep haar kamer binnen. Ze sloeg het dekbed van zich af, klopte naast zich op het bed en zei: 'Ga hier eens liggen, mam.'

Ik stribbelde tegen, maar ze bleef aandringen, dus ging ik naast haar op bed zitten. 'Nee, mam! Languit liggen. Onder de dekens.' Dat deed ik. 'Trek de deken omhoog en schud het kussen lekker op onder je hoofd.' Ook dat deed ik. 'Moet je dat bed nu eens voelen, mam.' Wow, dat voelde inderdaad heerlijk. Melissa lag precies in dezelfde houding naast me, keek me aan en zei gekscherend: 'Als jij mij was, zou je toch ook niet uit bed willen komen?'

Aan dat voorval heb ik nog vaak teruggedacht. Het leven is zwaar. Velen van ons hebben genoeg redenen om te blijven liggen en niet meer op te staan. We zijn, wanneer dan ook, hoe dan ook en door wie dan ook, in de put gegooid. We vinden bijna allemaal dat we genoeg redenen hebben om de rest van ons leven boos, bitter, angstig of onzeker te blijven. We zouden wel willen dat mensen naast ons gaan liggen, zodat ze voelen wat wij voelen en ons toestemming geven te blijven liggen. Maar als ze dat doen, geven ze ons het gevoel dat we thuishoren in dat vroegtijdige graf dat Satan voor ons gedolven heeft. Dan laten ze ons een levende dode zijn.

Christus kwam bij ons in het graf, bleef daar drie dagen, maar stond toen weer op... waardoor ook wij kunnen opstaan en echt kunnen gaan leven.

Laat dit goed op je inwerken: toen God toestond dat jij in de put gegooid werd, was dat geen willekeur. Hij koos je zorgvuldig uit, omdat Hij in je gelooft. Maak zijn vertrouwen waar.

Laat je door God bevrijden!

In *Bevrijd!* brengt Beth Moore de pakkende boodschap van de hoop, verlossing en vrijheid die God geeft. David zingt in Psalm 40 over de put waarin in hij zat en hoe God hem daaruit bevrijdde. Ook wij kunnen het gevoel hebben gevangen te zitten. Beth Moore vertelt in *Bevrijd!* hoe zij uit de 'put' is getrokken en hoe de poëtische woorden uit deze psalm de inspiratiebron vormden voor een nieuw lied in haar hart. Dat lied wil ze in dit aangrijpende boek met jou delen. Ze laat zien hoe je in de put terecht kunt komen, maar ook hoe je bevrijd kunt worden en de sterke hand kunt vastgrijpen die Jezus naar je uitsteekt.

BETH MOORE stichtte in 1994 de organisatie Living Proof Ministries, met als doel vrouwen te leren hoe ze van Gods Woord kunnen houden en dat in hun leven uit te dragen. Ze spreekt veel op conferenties, heeft haar eigen radioprogramma en komt elke woensdagavond op tv. Van Beth Moores bijbelstudies en dagboeken zijn wereldwijd meer dan tien miljoen exemplaren verkocht.

KokBoekencentrum.nl
UITGEVERS | UTRECHT

9789043536363 • NUR 707

9 789043 536363